

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 14.7.2006
KOM(2006) 395 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

**Resumé af aktiviteter udført i 2004 og 2005 i henhold til afsnit II, kapitel 3 til 10, i
traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab**

{SEK (2006) 942}

DA

DA

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	4
2.	Omstrukturering af kommissionens tjenestegrene	4
3.	Udviklingen inden for politik og lovgivning	5
3.1.	Status med hensyn til Kommissionens lovforslag	5
3.1.1.	Nuklear pakke	5
3.1.2.	Direktivet om overførsel	5
3.1.3.	Den nye forordning om sikkerhedskontrol	5
3.2.	Gennemførelse af lovgivning - overtrædelser	6
3.2.1.	Udviklingen inden for lovgivningen	6
3.2.2.	Gennemførelse af lovgivning og overtrædelser	6
4.	Udvidelsen.....	6
5.	Generel udvikling på det nukleare område i EU	7
5.1.	Nedlukning, affaldshåndtering og transport.....	7
5.1.1.	Nedlukning.....	7
5.1.2.	Radioaktivt affald.....	8
5.1.3.	Transport af radioaktivt materiale.....	8
5.2.	Nuklear sikkerhedskontrol	8
5.2.1.	Inspektioner i forbindelse med sikkerhedskontrol	8
5.2.2.	Tillægsprotokoller	9
5.3.	Strålingsbeskyttelse.....	10
5.3.1.	Aktiviteter i henhold til Euratom-traktatens artikel 31	10
5.3.2.	Gennemførelse af Euratom-kravene om radioaktivitet i miljøet.....	10
5.3.3.	Nødberedskab.....	11
5.4.	Forsyninger af nukleare materialer	11
6.	Internationalt samarbejde	12
6.1.	Aftaler med tredjelande.....	12
6.1.1.	Japan.....	12
6.1.2.	Ukraine.....	12
6.1.3.	Kasakhstan	12

6.1.4.	Usbekistan	12
6.2.	Internationale konventioner	13
6.2.1.	Konvention om nuklear sikkerhed	13
6.2.2.	Fælles Konvention	13
6.2.3.	Konventionen om fysisk beskyttelse af nukleare materialer.....	13
6.2.4.	Konventionen om hurtig anmeldelse af kernekraftuheld og konventionen om bistand i tilfælde af kernekraftuheld eller strålingsfare	13
6.3.	Samarbejde med IAEA og andre internationale organisationer.....	14

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Resumé af aktiviteter udført i 2004 og 2005 i henhold til afsnit II, kapitel 3 til 10, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab

1. INDLEDNING

I denne meddelelse beskrives de aktiviteter, som er udført af Generaldirektoratet for Energi og Transport (GD TREN), Direktorat H (Atomkraft) og Direktorat I (Nuklear Sikkerhedskontrol), som en del af Kommissionens aktiviteter i henhold til Euratom-traktaten (herefter kaldet "traktaten"). GD TREN er ansvarlig for gennemførelsen af de fleste af bestemmelserne i Euratom-traktatens afsnit II (kapitel 3 til 10), som omfatter nuklear sikkerhed, investering, fællesforetagender, sikkerhedskontrol og forbindelserne udadtil. Denne meddelelse omfatter også et resumé af de aktiviteter, som er udført af ESA (Euratoms forsyningsagentur)¹. Aktiviteter i forbindelse med fremme af forskning findes i de årlige aktivitetsrapporter², som er udarbejdet af GD RTD og FFC. Forberedelsen og gennemførelsen af Tacis-programmet hører ind under både GD RELEX's og GD AIDCO's kompetenceområde³, Phare-programmet forvaltes af GD ELARG⁴. Tildelingen af Euratom-lån forvaltes af GD ECFIN⁵. Det arbejde, som de to laboratorier (i Den Haag og Sellafield) udfører i oparbejdningsanlæg, overvåges af FFC og finansieres af GD TREN.

2. OMSTRUKTURERING AF KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

Siden oprettelsen af Direktorat H og I i 2003 er omstruktureringen af Kommissionens tjenestegrene på det nukleare område fortsat. De kompetenceområder og det personale, der har forbindelse til retlige og tekniske anliggender og internationale relationer og handel på det nukleare område, blev samlet i Luxembourg. Deraf følger, at kun de tjenestegrene, der beskæftiger sig med Euratoms forskningsprogram og Tacis-programmet, befinder sig i Bruxelles. Direktorat H beskæftiger sig hovedsageligt med forhandlinger om internationale aftaler og konventioner, gennemførelse af traktaten og af den afledte ret, tekniske aspekter i forbindelse med brændselskredsløb, forvaltning og rapportering af regnskaber over nukleart materiale og strålingsbeskyttelse. Direktorat I planlægger og udfører inspektioner i forbindelse med sikkerhedskontrol, herunder logistisk støtte. ESA har ansvaret for at sikre en regelmæssig og ligelig forsyning af nukleart brændsel til Fællesskabets brugere gennem en fælles forsyningspolitik. Det flyttede også til nye lokaler i Luxembourg i 2004.

¹ Årsrapporten fås på anmodning eller via http://europa.eu.int/comm/euratom/index_en.html.

² GD Forskning (RTD) <http://europa.eu.int/comm/research/>; Det Fælles Forskningscenter (FFC): <http://www.jrc.cec.eu.int/>.

³ GD RELEX: Eksterne forbindelser, GD AIDCO: Samarbejdskontoret EuropeAid.

⁴ GD ELARG: Udvidelsen.

⁵ GD ECFIN: Økonomiske og finansielle anliggender.

3. UDVIKLINGEN INDEN FOR POLITIK OG LOVGIVNING

3.1. Status med hensyn til Kommissionens lovforslag

3.1.1. Nuklear pakke

Kommissionen deltog aktivt i drøftelserne i Rådet og Europa-Parlamentet om forslagene til Rådets direktiver om sikkerhed i nukleare anlæg og sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald, som blev fremsat i 2003. Kommissionen vedtog to reviderede forslag den 8.9.2004⁶ under hensyntagen til Europa-Parlamentets holdninger og drøftelserne i Rådet. På trods af en positiv holdning fra Europa-Parlamentets side og støtte til disse forslag fra et flertal i Rådet blev det krævede kvalificerede flertal ikke opnået, og der fandt ingen yderligere debat om de reviderede forslag sted i Rådet, hverken i 2004 eller i 2005.

I stedet for blev der ud fra Rådets konklusioner fra juni 2004 udarbejdet en "handlingsplan om nuklear sikkerhed og sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald" med det formål at tage de berørte emner op til fornyet behandling. En arbejdsgruppe om nuklear sikkerhed, der blev nedsat til dette formål, er ved at udarbejde en teknisk rapport (forventes færdig i slutningen af 2006). Kommissionens tjenestegrene deltager i denne proces.

3.1.2. Direktivet om overførsel

Kommissionen vedtog et forslag⁷ til et direktiv fra Rådet om overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt brændsel, der skulle erstatte det nuværende direktiv 92/3. Direktivforslaget, der også skal gælde for brugt brændsel, som skal bruges til oparbejdning, forenkler procedurerne, samtidig med at det sikrer overensstemmelse med direktivet om de grundlæggende sikkerhedsnormer og internationale aftaler. I november 2004 blev forslaget videresendt til EØSU⁸ med henblik på udtalelse⁹. Et endeligt forslag blev vedtaget og videresendt til Rådet i december 2005¹⁰.

3.1.3. Den nye forordning om sikkerhedskontrol

Drøftelserne om den nye forordning om sikkerhedskontrol¹¹ blev afsluttet i april 2004. Ministerrådet godkendte forordningen den 30.4.2004. Proceduren med henblik på Kommissionens endelige vedtagelse blev indledt umiddelbart herefter. Oversættelsen til alle officielle sprog forsinkede offentliggørelsen af forordningen til den 28.2.2005. Forordningen trådte i kraft den 20.3.2005.

Kommissionen vedtog¹² – i form af en henstilling – *retningslinier for anvendelsen af forordningen om sikkerhedskontrol inden for Euratom*, der indeholder et resumé af de redegørelser, kompromiser og aftaler, som er indgået med medlemsstaterne, og uforpligtende vejledning for operatørerne af de nukleare anlæg.

⁶ KOM(2004) 526 af 8.9.2004.

⁷ KOM(2004) 716 af 12.11.2004.

⁸ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg.

⁹ KOM(2004) 716 endelig — 2004/249 (CNS).

¹⁰ KOM(2005) 673 endelig af 21.12.2005.

¹¹ Forordning (Euratom) nr. 302/2005.

¹² K(2005) 5127 af 15.12.2005.

3.2. Gennemførelse af lovgivning - overtrædelser

3.2.1. Udviklingen inden for lovgivningen

Lige inden udgangen af 2003 blev der lagt sidste hånd på to vigtige retsakter.

Rådets direktiv om kontrol med lukkede højaktive strålekilder og ukontrollerede strålekilder¹³ blev internationalt anerkendt som et vigtigt resultat (G8, IAEA) med hensyn til at løse problemerne med ulovlig brug af medicinske eller industrielle kilder. Der blev afholdt en workshop i marts 2005 om medlemsstaternes vanskeligheder i forbindelse med gennemførelsen af direktivet i den nationale lovgivning. Ved udløbet af tidsfristen for gennemførelsen, den 31.12.2005, havde 19 medlemsstater meddelt forslag til nationale foranstaltninger til gennemførelse af direktivet i henhold til traktatens artikel 33. Heraf havde 5 medlemsstater endvidere vedtaget de endelige foranstaltninger og underrettet herom.

Kommissionens henstilling¹⁴ om standardiserede oplysninger vedrørende radioaktive luftbårne og flydende udslip til miljøet fra nukleare kraftværker og oparbejdningsanlæg ved normal drift bidrog til at definere de specifikationer, der skal anvendes til en ny database, som er under oprettelse.

3.2.2. Gennemførelse af lovgivning og overtrædelser

Kommissionen foretog en omfattende evaluering af gennemførelsen af traktaten og den deraf afledte ret for både 2004 og 2005.

I medfør af traktatens artikel 141-143 blev der indledt 13 nye sager. Der blev behandlet i alt 29 overtrædelsesager i forbindelse med manglende overholdelse af bestemmelserne om sundhed og sikkerhed (traktatens afsnit II, kapitel 3), sikkerhedskontrol (afsnit II, kapitel 7) og forbindelserne udadtil (afsnit II, kapitel 10).

Særlige overtrædelser blev behandlet med særlige midler i henhold til kapitel 7. Kommissionen vedtog et direktiv i henhold til traktatens artikel 82, hvori det pågældende land anmodes om at sikre, at der føres regnskab med alle nukleare materialer, og at Euratom-inspektørerne får adgang hertil. Da de nationale myndigheders svar ikke var tilfredsstillende, besluttede Kommissionen at forelægge sagen for EF-Domstolen.

I et andet tilfælde vedtog Kommissionen i henhold til traktatens artikel 83 at iværksætte en foranstaltning (jf. artikel 83, stk. 1, litra a), over for operatøren af et nukleart anlæg, som ikke havde opfyldt sine forpligtelser på tilfredsstillende vis.

Oplysninger om andre tilfælde, som er opført i Kommissionens arbejdsdokument, findes i bilaget.

4. UDVIDELSEN

I 2004 og i det første halvår af 2005 blev der udvist særlig opmærksomhed med hensyn til at forberede gennemførelsen af Euratom-sikkerhedskontrol i de nye medlemsstater. Der blev

¹³ EFT L 346 af 31.12.2003, s. 57.

¹⁴ EFT L 2 af 6.1.2004, s. 36-46.

udviklet et it-program med det formål at lette rapporteringskravene for de nye medlemsstater, som tog højde for den nye ovennævnte forordning om sikkerhedskontrol. Installeringen af det nødvendige hardware og software blev indledt i andet halvår af 2004. Det forventes, at den endelige gennemførelse og den rutinemæssige anvendelse heraf blandt de forskellige operatører i de nye medlemsstater vil finde sted i begyndelsen af 2006.

De regelmæssige kontakter til offentlige myndigheder og nukleare operatører blev styrket for at sikre en gnidningsfri overgang fra rapportering om gennemførelse af sikkerhedskontrol i henhold til bilaterale aftaler med IAEA til gennemførelse af sikkerhedskontrol i henhold til aftalen mellem medlemsstaterne/Euratom/IAEA.

Der blev også udvist særlig opmærksomhed med hensyn til fremtidige inspektioner i de nye medlemsstater. Disse landes nuklearindustri er hovedsagelig begrænset til kraftværker og deponeringsanlæg. Der blev gennemført undersøgelsesmissioner og tekniske missioner.

EU har gentagne gange understreget betydningen af nuklear sikkerhed på højt plan i både Bulgarien og Rumænien som forberedelse til den kommende udvidelse.

Bulgarien skal sikre fuld overensstemmelse med Euratoms krav og procedurer. Efter at der i 2003 var blevet gennemført en peer review-undersøgelse om nuklear sikkerhed i det nukleare kraftværk i Kozloduy (NPP), blev der udsendt en statusrapport. Den bekræftede betydningen af Bulgariens tilsagn om definitivt at lukke enhed 1 til 4 i Kozloduy-anlægget så hurtigt som muligt. Tilsagnet indgår i akten vedrørende Bulgariens tiltrædelse, som blev underskrevet i Luxembourg den 25.4.2005.

Forhandlingerne om energikapitlet med Rumænien blev afsluttet ved udgangen af 2004. Rumænien udvikler fortsat sin nukleare sikkerhedslovgivning. Der er dog stadig behov for at forbedre sikkerheden i Cernavoda, i det nukleare kraftværk af teknologitypen Candu¹⁵, og for at fortsætte udviklingen af nationale programmer om sikker håndtering af radioaktivt affald og brugt brændsel og styrke kapaciteten hos de reguleringsmyndigheder, der er ansvarlige for det nukleare område.

Den relevante lovgivning for både Kroatien og Tyrkiet undersøges i øjeblikket.

5. GENEREL UDVIKLING PÅ DET NUKLEARE OMRÅDE I EU

5.1. Nedlukning, affaldshåndtering og transport

5.1.1. Nedlukning

Kommissionen fortsatte sit arbejde med at gennemføre protokollerne for tiltrædelsestraktaten i forbindelse med Ignalina og Bohunice. I 2004 blev der tildelt 138 mio. EUR, mens der i 2005 blev tildelt yderligere 139 mio. EUR. Størstedelen af denne hjælp blev ydet via de internationale nedlukningsstøttefonde, som forvaltes af EBGU¹⁶, og som bidragsydernes forsamlings under ledelse af en repræsentant for Kommissionen fører tilsyn med. På

¹⁵ "CANada Deuterium Uranium". Tungtvandsreaktor af trykrørstypen er en kraftreaktor af canadisk fabrikat, der anvender tungt vand (deuteriumoxid) til moderator og kølevæske og naturligt uran til brændsel.

¹⁶ Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling.

støttemodtagerens anmodning blev andelen af nedlukningsstøtten, som forvaltes bilateralt af Litauen og Kommissionen, næsten fordoblet – fra 10 mio. EUR i 2004 til 18 mio. EUR i 2005. Hjælpen i det sidstnævnte tilfælde ydes gennem en "Phare-lignende" tilgang og anvendes til at sikre opretholdelse af sikkerhedskulturen og til socialrelaterede anliggender.

Som svar på Europa-Parlamentets betænkninger med hensyn til direktivet om de fælles bestemmelser for det indre marked på elektricitetsområdet, blev der offentliggjort en rapport i 2004 om anvendelsen af finansielle ressourcer beregnet til nedlæggelse af kernekraftværker¹⁷. Kommissionen anførte, at der var behov for at sikre, at de fire grundprincipper – tilstrækkelighed, rådighed, midlernes anvendelse og deres transparente forvaltning – overholdes. I 2005 blev der udarbejdet endnu en rapport om alle former for kommercielle nukleare anlæg i EU¹⁸. Rapporten byggede på konsultationer med medlemsstaterne, Europa-Parlamentet og eksperter fra området såvel som på besvarelserne på et landespecifikt spørgeskema. Der vil blive udarbejdet en henstilling, hvor medlemsstaterne anmodes om at træffe de nødvendige forholdsregler for så vidt angår de ovennævnte grundprincipper.

5.1.2. Radioaktivt affald

Eksistensen af teknologier, der har til formål at nedbringe mængden og radiotoksiciteten i forbindelse med langlivede radionuklider, og som gør det mere sikkert og acceptabelt at håndtere og bortskaffe sådant materiale, kan bidrage til at fremme nationale beslutninger om håndtering af radioaktivt affald.

Kommissionens arbejdsprogram for 2005 omfattede forslaget om at skabe et fællesforetagende, der skulle koncentrere forskningsaktiviteter om håndtering af radioaktivt affald. Der foretages i øjeblikket en række indledende skridt for at skabe bred konsensus om dette initiativ. Kommissionens tjenestegrene undersøger, hvordan der etableres et teknologisk initiativ som et middel til at foretage høringer af og skabe konsensus hos industripartnere og definere de mest lovende teknologier til effektiv håndtering af radioaktivt affald. Det endelige mål med initiativet vil være at vise, at det er muligt at reducere det radioaktive affaldsprodukts levetid og dermed gøre det muligt at deponere det underjordisk. Forberedelserne vil blive udført i forbindelse med det syvende rammeprogram for forskning.

5.1.3. Transport af radioaktivt materiale

I 2004 afsluttede den stående arbejdsgruppe om transport af radioaktivt materiale sin femte rapport. Deri foreslås der foranstaltninger til forbedring af sektorens drift og sikkerhedsniveauerne. Rapporten ajourføres, således at den omfatter den nuværende situation efter den seneste udvidelse af EU.

5.2. Nuklear sikkerhedskontrol

5.2.1. Inspektioner i forbindelse med sikkerhedskontrol

Kommissionen vedtog den 30.4.2004 en meddelelse¹⁹ om principperne for en ny tilgang til nuklear sikkerhedskontrol, som fokuserer direkte på traktatens målsætninger under hensyn-

¹⁷ Rapport om anvendelsen af de finansielle ressourcer beregnet til nedlæggelse af kernekraftværker, (KOM (2004) 719 endelig).

¹⁸ Rapporten forventes vedtaget af Kommissionen i 2006.

¹⁹ K(2004) 1669 af 30.4.2004.

tagen til de tiltagende internationale betænkninger, og hvori det skitseres, hvordan inspektionerne, som nu gennemføres af GD TREN, vil blive udført.

Siden oktober 2004 har der i Rådet regelmæssigt fundet drøftelser sted om tilgange i forbindelse med nuklear sikkerhedskontrol. I 2005 fandt der bilaterale konsultationer sted med en række medlemsstater (Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Italien, Spanien, Sverige og Det Forenede Kongerige) med det formål at forelægge og drøfte den nye politik om sikkerhedskontrol. Det britiske formandskab udarbejdede et dokument om en ny ramme for sikkerhedskontrol inden for Euratom, som Coreper tog til efterretning. Det er et skridt på vejen til at nå til en fælles forståelse mellem medlemsstaterne og Kommissionen om gennemførelsen af sikkerhedskontrollen, samtidig med at man respekterer den rolle, som alle de involverede parter spiller, og som er fastlagt af traktaten. Sideløbende hermed blev der afholdt møder med store industrielle operatører for at vurdere indvirkningen af nye metodologier, som f.eks. revision af operatørens regnskab med nukleare materialer og kontrolsystemer såvel som det ændrede basisinterval for inspektioner.

IAEA er blevet holdt underrettet om udviklingen. Der er ved at blive udviklet rammer for et fremtidigt samarbejde mellem Euratom og agenturet.

Siden den 1.5.2004 har Kommissionens tjenestegrene udført sikkerhedskontrolinspektioner i de nye medlemsstaters nukleare anlæg.

5.2.2. Tillægsprotokoller

Tillægsprotokollerne, der omfatter EU-15, trådte i kraft den 30.4.2004. Sammenlignet med den traditionelle sikkerhedskontrolaftale giver tillægsprotokollerne IAEA to nye typer beføjelser. For det første skal landene afgive en udvidet aktivitetserklæring på det nukleare område til IAEA, og for det andet får IAEA ret til at foretage besøg med kort varsel på steder, der har relation til det nukleare brændselskredsløb (yderligere adgang).

Kommissionen foretager på egne vegne indberetninger om nukleart materiale til IAEA i henhold til tillægsprotokollerne for alle medlemsstater. Hertil kommer, at Kommissionen udarbejder rapporter for at opfylde de udvidede oplysningskrav i tillægsprotokollerne for 10 af de 13 ikke-nukleare stater (kaldet tillægsskrivelsesstater). Mens disse stater har bibeholdt ansvaret for, at de videregivne oplysninger er korrekte, har Kommissionen accepteret at indsamle oplysningerne og indsende de relevante rapporter. Østrig, Sverige og Finland har valgt at rapportere den del af oplysningerne under statsligt ansvar direkte til IAEA, med en kopi heraf til Kommissionen. De to kernevåbenstater (Frankrig og Det Forenede Kongerige) indsender erklæringer direkte til IAEA.

Alle frister for rapportering til Kommissionen blev opfyldt af tillægsskrivelsesstaterne trods den sene modtagelse af mange erklæringer.

I december 2005 afsluttede Slovakiet og Estland procedurer med henblik på at tiltræde trepartsaftalen (INFCIRC²⁰/193). De resterende otte nye medlemsstater har alle indgået en bilateral sikkerhedskontrolaftale og tillægsprotokoller, der er trådt i kraft. Det forventes, at de tiltræder den fælles aftale i 2006, efter at de nationale lovgivningsmæssige procedurer er blevet afsluttet.

²⁰ Underretningscirkulære.

IAEA gjorde en enkelt gang i 2004 brug af sine beføjelser til at foretage kontrolbesøg (yderligere adgang). Den yderligere adgang fandt sted den 21.12.2004 i Helsingfors, Finland. Der var en inspektør fra Kommissionens GD TREN til stede. Der fandt en række yderligere adgange sted i 2005 i næsten alle medlemsstater i henhold til INFCIRC 193-aftalen. Generelt er tillægsprotokollernes bestemmelser om adgangsret komplekse. De tjenestemænd fra Kommissionen, som er til stede under en yderligere adgang, har ordre til at sikre overholdelsen af de rettigheder, som gælder for IAEA, medlemsstaterne og operatøren af det anlæg, der inspiceres med kort varsel.

5.3. Strålingsbeskyttelse

5.3.1. Aktiviteter i henhold til Euratom-traktatens artikel 31

Kommissionen afholdt i slutningen af 2004 en konference om det nye udkast fra 2005 fra ICRP²¹ om henstillinger vedrørende strålingsbeskyttelse med det formål eventuelt at revidere de grundlæggende sikkerhedsnormer. På grundlag af konklusionerne fra Den Videnskabelige Ekspertgruppe udarbejdede Kommissionen et oplæg om ICRP's henstillinger og fremsendte det til ICRP.

Der blev nedsat en ny ekspertgruppe i henhold til traktatens artikel 31 for at inddrage eksperter fra de nye medlemsstater. Gruppen udarbejdede et arbejdsprogram med henblik på at revidere de grundlæggende sikkerhedsnormer.

5.3.2. Gennemførelse af Euratom-kravene om radioaktivitet i miljøet

Kommissionen gennemførte i 2004 fem kontrolbesøg i henhold til traktatens artikel 35²², heraf tre i EU-15 (Sellafield oparbejdningsanlægget, Trillo NPP (E) og Dounreay-anlægget (UK) og to i nye medlemsstater: Temelin (CZ) og Paks (HU). Dette tal blev i 2005 forøget til seks kontrolbesøg, hovedsageligt i de nye medlemsstater: Ignalina (LT), Temelin (CZ), Slovakiet og Estland. Ydermere blev der i Grækenland og på oparbejdningsanlægget i La Hague (FR) foretaget kontrolbesøg endnu en gang.

Et dokument, der beskriver tilgangen og standardforholdene i forbindelse med gennemførelsen af kontrolbesøg i henhold til artikel 35, blev ajourført og fremsendt til de 10 nye medlemsstater til orientering. Udkastet blev drøftet med repræsentanter for medlemsstaterne i december 2004. Skønt dette dokument blev indarbejdet i en bilateral protokol med nogle af de nye medlemsstater, foreslår Kommissionen at udarbejde en meddelelse om gennemførelsen af kontrolbesøg i henhold til artikel 35 med det formål at harmonisere aktiviteterne i alle medlemsstater. Meddelelsen forventes vedtaget i 2006.

Der blev udsendt et spørgeskema til medlemsstaterne for at indsamle oplysninger om nationale krav og inspektioner, for så vidt angår gennemførelsen af artikel 35. En undersøgelse, der har til formål at analysere besvarelsenerne og komme med henstillinger til den fremtidige gennemførelse, er under udarbejdelse.

²¹ Den Internationale Kommission for Strålingsbeskyttelse (ICRP).

²² Denne artikel giver Kommissionen ret til at afprøve driften af anlæg, der udfører kontrol med radioaktivitetsmængden i atmosfæren, i vand og i jord.

I henhold til traktatens artikel 36 videresender medlemsstaterne oplysninger om radioaktivitetsniveauerne i miljøet. I en henstilling fra Kommissionen²³ beskrives indholdet, tidsplanen og fremsendelsesmetoden. Der blev ikke rapporteret om yderligere problemer på dette område siden den første rapportering (juni 2002).

I 2004 blev ni planer om bortskaffelse af radioaktivt affald, som medlemsstaterne havde indsendt i henhold til traktatens artikel 37²⁴, evalueret. Der blev evalueret 13 planer i 2005. Indsendelsen af oplysninger førte til vedtagelsen af de tilsvarende udtalelser fra Kommissionen. En rapport til Europa-Parlamentet om gennemførelsen af artikel 37 i perioden fra juli 1994 til december 2003 blev vedtaget af Kommissionen den 14.3.2005.

5.3.3. Nødberedskab

Fællesskabssystemet til udveksling af presserende informationer (ECURIE²⁵) blev opretholdt døgnnet rundt. Alle kandidatlandene underskrev en deltagelsesaftale længe inden maj 2004. Alle de nye medlemsstater var involveret i ECURIE inden maj 2004, og således var de krævede kontaktpunkter og kompetente myndigheder etableret inden tiltrædelsen (bortset fra Malta - juni), og de fleste er nu i besiddelse af komplet funktionsdueligt udstyr. Rumænien og Bulgarien har meldt sig til ECURIE-systemet, og Tyrkiet og Kroatien har været inddraget i systemet på tjenesteplan. ECURIE-systemets operationelle status er regelmæssigt blevet afprøvet. GD TREN deltog i internationale nødberedskabsøvelser, herunder den store øvelse Convex-3, som Rumænien var vært for i maj 2005.

Kommissionen spillede en aktiv rolle i forslaget fra WHO-FAO²⁶ om Codex Alimentarius med henblik på etablering af faste retningslinjer for maksimalt tilladte niveauer for radionukleider i fødevarer ved international handel. Der var bred enighed i Rådet om et alternativt forslag fra Kommissionen. Kommissionens holdning fik til sidst støtte af ekspertgruppen, der var nedsat i henhold til traktatens artikel 31, hvilket satte Fællesskabet i en stærk forhandlingsposition i april 2005 i Codex Alimentariusudvalget. Fællesskabets "fælles holdning" fik Codex-udvalget til at tildele Fællesskabet opgaven med at omformulere vejledningen sammen med IAEA (der var forfatteren til det oprindelige forslag). Det nye udkast, der måske vedtages i 2006, afspejler udelukkende Fællesskabets holdning til vejledningens anvendelsesområde (kun i nødstilfælde) og til den separate behandling af babymad.

5.4. Forsyninger af nukleare materialer

Canada er fortsat den største leverandør af naturligt uran til EU, mens Rusland er den største leverandør generelt set, når man medregner genberiget forarmet materiale og højtberiget uran.

Forsyningssikkerhed spiller i dag en større rolle end for et par år siden, da priserne var lavere og forsyningerne lettere tilgængelige. Næsten halvdelen af det samlede reaktorbehov for nukleart brændsel er i de seneste år blevet dækket af sekundære forsyninger fra tidligere

²³ Kommissionens henstilling af 8. juni 2000 om anvendelse af Euratom-traktatens artikel 36 vedrørende overvågning af radioaktivitetsniveauerne i miljøet med henblik på at vurdere bestrålingen af befolkningen som helhed (2000/473/Euratom).

²⁴ I henhold til denne artikel skal Kommissionen afgive sin udtalelse (efter høring af en ekspertgruppe) om alle oplysninger, som medlemsstaterne har indsendt vedrørende deres planer om bortskaffelse af radioaktivt affald, hvis gennemførelsen af disse planer kan antages at medføre en radioaktiv kontaminering af andre medlemsstater.

²⁵ Fællesskabssystem til udveksling af presserende radiologiske informationer.

²⁶ Verdenssundhedsorganisationen - FN's Organisation for Ernæring og Landbrug.

opgørelser og fra nedblandingen af højt beriget uran fra militære kilder. I henhold til ESA er der brug for mere primær produktion. Stigende uranpriser siden 2003 har ført til en øget udvinding og mere mineaktivitet, og den samlede uranproduktion steg med 14 % i 2004 og er på vej til at stige yderligere i 2005.

Den mest betydningsfulde udvikling inden for sektoren i EU var Kommissionens godkendelse (i henhold til EU's fusionsbestemmelser) i oktober 2004 af et teknologisk joint venture mellem de to europæiske virksomheder, der beriger uran. Dette joint venture vil gøre det muligt for én af virksomhederne at erhverve den centrifugeteknologi, som den anden virksomhed har udviklet, og opføre et nyt centrifugeberigningsanlæg, der forventes at påbegynde produktionen i 2007.

6. INTERNATIONALT SAMARBEJDE

6.1. Aftaler med tredjelande

6.1.1. Japan

I 2004 afsluttede Kommissionen forhandlinger, vedtog og fremsendte en henstilling²⁷ til Rådet med henblik på godkendelse af to aftaler med Japan vedrørende samarbejde om kerneenergi til fredelige formål og vedrørende nuklear forskning og udvikling. Efter at have modtaget forespørgsler fra den japanske modpart om fortolkningen forelagde Kommissionen udkast til ændringer for Rådet, som dette kunne godkende. Aftalen blev undertegnet i februar 2006.

6.1.2. Ukraine

I september 2004 godkendte Rådet, at Kommissionen indgik en aftale mellem Euratom og Ukraines ministerkabinet vedrørende samarbejde om kerneenergi til fredelige formål²⁸. Kommissionen underskrev aftalen den 28. april 2005.

Aftalen omfatter nuklear sikkerhed, kontrolleret kernefusion, forskning og udvikling på kerneenergiområdet, internationale overførsler, herunder handel med nukleare materialer og levering af tjenesteydelser i forbindelse med det nukleare brændselskredsløb, samt foranstaltninger til forebyggelse af ulovlig handel med nukleare materialer.

6.1.3. Kasakhstan

Forhandlingerne om en bilateral aftale vedrørende samarbejde om kerneenergi til fredelige formål fortsatte i 2004. Der blev fremsendt et ændret forslag til aftale til Kasakhstan i februar 2005.

6.1.4. Usbekistan

Den 1.8.2004 trådte den bilaterale aftale vedrørende samarbejde om kerneenergi til fredelige formål i kraft.

²⁷ SEK(2004) 524 endelig af 26.11.2004.

²⁸ KOM(2003) 129 endelig.

6.2. Internationale konventioner

6.2.1. Konvention om nuklear sikkerhed

Kommissionen ændrede sin afgørelse 1999/819/Euratom af 16.11.1999 om Det Europæiske Atomenergifællesskabs (Euratom) indgåelse af konventionen fra 1994 om nuklear sikkerhed, for så vidt angår den tilknyttede erklæring²⁹. Der blev fremsendt en ny kompetenceerklæring til IAEA's generalsekretariat efter EF-Domstolens afgørelse³⁰.

På det tredje evalueringsmøde i forbindelse med konventionen om nuklear sikkerhed (april 2005) deltog Euratom for anden gang som kontrahent, men for første gang efter at have udarbejdet den udvidede kompetenceerklæring. Der blev forelagt en rapport af Kommissionen om alle hovedaspekterne i konventionen.

6.2.2. Fælles Konvention

"Den fælles konvention om sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald", som der blev forhandlet om under ledelse af IAEA, trådte i kraft den 18.1.2001. Kommissionen fremlagde i oktober 2001 et forslag for Rådet om at tiltræde denne konvention. I januar 2005 vedtog Rådet en afgørelse³¹, hvori Euratoms tiltrædelse af aftalen såvel som kompetenceerklæringen godkendtes.

Den 14.6.2005 vedtog Kommissionen den nødvendige afgørelse³² om godkendelse af Euratoms tiltrædelse af den fælles konvention. Tiltrædelsen gælder fra januar 2006.

6.2.3. Konventionen om fysisk beskyttelse af nukleare materialer

Forslag til ændringer af denne konvention blev fremsendt af IAEA i 2004. Efter et forberedende møde i april 2005 blev ændringen til konventionen vedtaget på ændringskonferencen den 8. juli.

Rådet havde ved afgørelse³³ af 28.6.2005 bemyndiget Kommissionen til at forhandle om ændringer til konventionen om anliggender, der hører under Fællesskabets kompetenceområde. Euratom deltog derfor fuldt ud i ændringskonferencen.

6.2.4. Konventionen om hurtig anmeldelse af kernekraftuheld og konventionen om bistand i tilfælde af kernekraftuheld eller strålingsfare

Kommissionen vedtog to forslag til Rådets afgørelser³⁴ om godkendelse af indgåelse af to IAEA-konventioner dels om hurtig anmeldelse af kernekraftuheld, dels om bistand i tilfælde af kernekraftuheld eller strålingsfare, hvilket betyder et større engagement fra Fællesskabets side i de mekanismer, der er etableret på baggrund af disse konventioner, og supplerer lignende bestemmelser på EU-plan. Euratoms tiltrædelse af disse to konventioner er endnu ikke afsluttet.

²⁹ Afgørelse 2004/491/Euratom.

³⁰ Sag C-29/99, Kommissionen mod Rådet, Sml. 2002 I, s. 11221. Domstolen annullerede delvist den erklæring, som Det Europæiske Atomenergifællesskab havde afgivet ved sin tiltrædelse af konventionen om nuklear sikkerhed.

³¹ 2005/84 Euratom, EFT L 30 af 3.2.2005, s. 10.

³² K(2005)1729.

³³ KOM(2005) 199.

³⁴ KOM(2004) 560 af 16.8.2004.

6.3. Samarbejde med IAEA og andre internationale organisationer

IAEA er ansvarlig for den verdensomspændende sikkerhedskontrol i henhold til traktaten om ikke-spredning af kernevåben. Kommissionen fungerer som Fællesskabets regnskabs- og kontrolsystem for IAEA. I overensstemmelse hermed og i henhold til trepartsaftalerne om sikkerhedskontrol, kan IAEA-inspektorerne føre tilsyn med Kommissionens inspektionsaktiviteter. Hvis IAEA skønner det nødvendigt, kan den udføre yderligere aktiviteter som supplement til Kommissionens aktiviteter. Kommissionen har støttet IAEA i organisationens arbejde ved at stille sit udstyr til rådighed.

Samarbejdet med IAEA inden for områderne regnskaber med nukleart materiale og tillægsprotokoller forløb tilfredsstillende. Drøftelserne om formelle tiltag i forbindelse med nye medlemsstaters tiltrædelse af Fællesskabets aftale om sikkerhedskontrol³⁵ blev afsluttet.

Deltagelsen i arbejdet med en lang række internationale organisationer og deres udvalg (som f.eks. IAEA, OECD/NEA og ICRP) blev forstærket. Arbejdet i forbindelse med sikkerhedskrav til deponering af radioaktivt affald i geologiske formationer var især af stor betydning. Der manglede desværre stadigvæk en definition på specifikke EU-sikkerhedskrav og enighed derom.

³⁵ INFCIRC 193.